

ВІТАЛІЙ КЕЙС І УКРАЇНСЬКЕ ШЕКСПІРОЗНАВСТВО: ВЕКТОРИ, ВИМІРИ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ ДІАЛОГУ

*«...перекладач переводить вірш
на інший біг, веде його, мов машину,
по іншій дорозі аж поки він виростає в силі,
наче скиталець,
який відкриває листа»*
Стенлі К'юніц
(пер. В. Кейса)

Стаття присвячена дослідженню діяльності літературознавця, критика, перекладача В. Кейса. Відзначається, що на світогляд та літературний стиль інтелектуала значною мірою впливали складні політичні та суспільні процеси, соціокультурна ситуація у світі другої половини ХХ та початку ХХІ століття. У процесі роботи проаналізовано, яким чином т. зв. «подвійна ідентичність» філолога-інтелектуала сприяла формуванню особливого перекладацького стилю та посилювала динаміку співпраці з вітчизняними та зарубіжними авторами. Зокрема, увага авторки зосереджується на текстах інтерв'ю, особистих листах, публікаціях у пресі, що висвітлюють діяльність В. Кейса саме в контексті сприяння розвитку українського шекспірознавства. Окреслено три основні напрями діяльності критика та наголошено, що творча спадщина В. Кейса органічно доповнює досягнення розвитку вітчизняних і зарубіжних студій доробку В. Шекспіра.

Ключові слова: діаспора; еміграція; подвійна ідентичність; перекладацьке кредо; крос-культурний діалог.

Одним із найважчих завдань для кожного народу є збереження системи національних цінностей, що набуває особливої зачужості в епоху змін і перетворень. По суті, для України ця епоха є станом перманентним, оскільки більшість націєтворчих процесів відбувається не завдяки, а всупереч низці факторів. Три хвилі еміграції ХХ століття спровокували напружену організаційну та культурно-освітню діяльність української діаспори. Духовно-культурний доробок, що формувався поза територіальними межами України, поступово став своєрідним концентратом української ідентичності. Письменниками та культурними діячами діаспори було створено величезне інформаційне поле, яке сприяло «...оприявленню нації в культурно-цивілізаційному просторі й історичному часі» [3, с. 13]. Імена Е. Андієвської, О. Архипенка, С. Гординського, Юрія Клена, О. Лятуринської, Є. Маланюка, О. Стефановича, І. Огієнка, Д. Чижевського, М. Шлемкевича та ін. стали відомі широкому загалу і, як зазначив дослідник І. Фізер, «...Україна для цих діячів була реальнішою дійсністю, ніж дійсність, у якій вони жили на еміграції» [26, с. 14]. Згідно з даними дослідження С. Луцій, протягом другої половини ХХ століття в

доробку письменників діаспори налічується понад 100 романів: дилогій, трилогій та тетралогій, адже саме жанр роману давав можливість реалізувати письменникам культурну, історієвірну та націєвірну місію [17, с. 21].

Взаємодія досвіду національної літератури та літератури європейської у творчому доробку письменників-емігрантів є однією з ключових проблем літературознавства, що потребує ґрунтовного дослідження. Однак цілісне осмислення всієї глибини національного самовираження поза межами країни є неможливим без вивчення творчої спадщини інтелектуалів-емігрантів, що сприяли долученню української культурної спільноти до зарубіжних літературних творів, а також артикуляції українських інтелектуальних і літературних здобутків на світовому рівні.

Саме в цьому контексті цікавим об'єктом міжпредметних наукових розвідок постає творчий доробок В. Кейса, який доклав чимало зусиль, щоб представити україномовній спільноті твори В. Блейка, Т.-С. Еліота, П. Пайнса, Дж. Чосера, В. Шекспіра та ін., тим самим підтверджуючи самодостатність і повноту національної мови. У творчому портфоліо цього філолога-інтелектуала

присутні не тільки переклади т. зв. «класичних» творів, а й неповторні, часом епатажні літературні експерименти сучасних українських авторів, зокрема, поезія В. Голобородька. Саме В. Кейс першим представив цього поета англомовній аудиторії.

Хоча динаміка та основні тенденції розвитку літератури діаспори постають одним із першочергових завдань сучасних дослідників, інтелектуальний доробок перекладачів і вчених-філологів, що були змушені працювати поза межами України, як зокрема В. Кейс, вивчений лише в контексті діяльності Нью-Йоркської групи, тож усе ще потребує суттєвого осмислення та міждисциплінарного дослідження.

Грунтовним дослідженням і бібліографуванням українських перекладів 20–30-х років займався М. Москаленко. Фактично саме його роботи є основою для подальших публікацій та наукових розвідок дослідників, що вивчали літературно-мистецьку діяльність представників української діаспори. Зокрема, проза привернула до себе неабиякий науковий інтерес Ю. Барабаша, І. Бурлакової, Р. Гром'яка, М. Жулинського, О. Пресіч, В. Прушко, С. Лушій та ін. Дослідженням лірики займаються О. Астаф'єва, В. Моренець, З. Лановик, І. Котик, М. Котик-Чубінська та ін. Теоретичним підґрунтям цієї наукової розвідки є монографії та праці І. Дзюби, І. Качуровського, Л. Коломієць, Т. Остапчука, М. Стріхи.

Об'єктом дослідження є безпосередньо переклади творів В. Шекспіра, здійснені В. Кейсом, а також тексти листів, інтерв'ю та інформативні повідомлення в періодиці, які тематично чи проблемно близькі до шекспірознавчого дискурсу.

Існують численні наукові розвідки, присвячені проблемі формування творчого літературного доробку української діаспори та його впливу на загальнонаціональну літературу. Недостатньо дослідженим є життєвий та творчий шлях В. Кейса, який не був письменником, проте доклав чимало зусиль для того, щоб представити царину українського слова світові та водночас долучити українських читачів до творів світової класики. Отже, дослідження творчого шляху перекладача-інтелектуала взагалі та його сприяння розвитку української шекспіріани зокрема є актуальними. Мета статті – висвітлення особливостей формування творчого кредо В. Кейса, короткий огляд його перекладацької діяльності та окреслення смислових доміант у діалозі з українським шекспірознавством.

Життєвий шлях В. Кейса (1936–2014 рр.) – це яскравий приклад взаємозбагачувального, часом трагічного, але продуктивного діалогу людини зі всесвітом. Народжений в Україні, В. Кейс мав складну і водночас надзвичайно цікаву долю. Географічними локаціями, що мали величезний вплив на майбутнього літературознавця, були:

м. Донець (Україна) – місто дитинства, період відкриття свого соціального «Я» в цьому світі, період затмарений воєнними діями Другої світової війни;

м. Гайденау (Німеччина) – місце примусового перебування в таборі для переміщених осіб, період відкриття свого національного «Я», спотворений нелюдськими умовами та нівелюючим ставленням оточення;

м. Лонг-Айленд (США) – місто формування та становлення інтелектуального «Я», період «всотування» академічних знань, рефлексії та артикуляції себе як викладача, критика, перекладача та літературознавця;

м. Нью-Йорк (США) – місто співпраці з представниками української діаспори, усвідомлення сили свого націєтворчого «Я», період промоції інтелектуальних здобутків молодих науковців та сприяння їхньому подальшому розвитку.

Освітній марафон В. Кейса не був схожий на популярний зараз «to-do-list», або на досягнення мети заради самої мети. Здобуття ступеня бакалавра англійської літератури (1972 р.), магістра (1974 р.) та доктора філософії (1981 р.) супроводжувалося перманентним залученням до процесу викладання, написання статей та здійснення перекладів. Свій власний досвід, візію людини, що не мала достатніх умов для формування національної ідентичності, він зумів трансформувати та використати життєві перешкоди як сходинки до створення самого себе вже як перекладача, митця, озброєного всіма аргументами, характерними для людей, які мають так звану «подвійну ідентичність» (double identity). Наявність у його творчому доробку імен світового рівня пояснюється не тим, що переклад є «...полем творчого суперництва і художньою школою для цілої вервечки майстрів тлумачення, засобом пошуку себе і самовираження кожної доби», не «суперництвом із автором у самій формі вираження» [22], а модеруванням творчої дискусії, учасниками якої є сучасність і минушина, досвід і невинність, інтелектуал і споживач, Україна і світ.

Співпрацюючи та комунікуючи з молодим поколінням країни, онтологічний досвід якого кардинально різнився з його власним, В. Кейс прагнув інтелектуального діалогу, що міг акцентувати увагу на головних життєвих цінностях. Відкриваючи україномовній аудиторії імена Пола Пайнса, Стенлі К'юніца, Дейвіда Ігнатова, які не були відомі до цього широкому загалу, В. Кейс, по-перше, відмовився від використання постатей «іменитих» поетів та письменників як безумовної «перепустки» до світу українського слова, а по-друге, постійно наголошував: «Мені попадаються в руки твори, які до цього часу я не читав. І хоч я знаю дуже багато кращих і більше досконалих творів ніж ці нові, раптом, цілком несподівано, я відчуваю потребу відчувати їх глибше і сильніше. Тому беруся за переклад» [7]. Саме це глибинне відчуття, інтуїтивна візія, що давала змогу з півслова виокремити, які теми, які «болючі точки» є нагальними для суспільства, і дали можливість В. Кейсу не просто обрати нових авторів, ретранслювати текст, а виховувати свого читача-інтелектуала, спроможного до рефлексії, до когнітивних та екзистенційних експериментів, до самовдосконалення та долучення до процесів націєтворення.

В одному з інтерв'ю В. Кейс зазначав, що існує 4 категорії перекладачів, три з яких (політичні, технічні, комерційні) працюють на замовлення, а представники 4-го типу, до якого інтелектуал відносив і себе, працюють за покликанням серця: «Переклад, це

найглибше розуміння того що роїться у естетичнім чутті автора який цей твір сотворив. Чому я відзиваюся перекладом на один твір, а не на другий – навіть коли другий мені більше подобається – це містерія яку я ніколи не розв'язав» [7]. Не дивно, що своїм улюбленим твором перекладач вважає поему Т.-С. Еліота «Любовна пісня Альфреда Пруфрока», що вражає своїми стилістичними та контекстуальними особливостями. Представляючи власні україномовні переклади, В. Кейс поступово створював свою, саме свою аудиторію, свого читача – вдумливого, ерудованого інтелектуала, готового до перенесення діалогу в позатекстову реальність, а не просто споживача адаптованого літературного контенту. Саме здатність до полеміки, до діалогу культур, саморефлексії надзвичайно зближує перекладача як з обраним твором, так і з його аудиторією. Зокрема, ми зустрічаємо серед перекладів В. Кейса твори і В. Шекспіра не тому, що це – Великий Бард, класик, канонізований, всіма визнаний геній, а тому що «Шекспір мав глобальне, навіть космічне, зацікавлення у людстві... Так як Гомер перед ними (Шекспіром та Чосером – Н.Г.), вони поставили люстро і змусили Європу подивитися на себе. Хоч вони "думок не пхали" в свої твори, їхні твори вимагали знання, уяву і думання від читача» [1].

Коментуючи свій власний вибір та бажання творчого діалогу з В. Блейком, Т.-С. Еліотом, Дж. Чосером, В. Шекспіром, Віталій Кейс зазначав, що «якщо ви читаете Чосера, поета з 13-го століття, то ви повинні знати все те що кожна інтелегентна особа повинна знати у своїм оточенні: повір'я доби, теологічні протиріччя, географію тодішньої цивілізації, соціальні манери, дворянський етикет, типологію суспільства, економічні реалії, війни – а особливо славні битви. І це лише дещо що прийшло на думку» [7]. Тобто ми розуміємо, що ці переклади обрані з позиції людини модерної, яка здатна знайти відповіді на питання, позиціоновані сучасністю в історичних подіях, з метою наштотувати на потрібні висновки та не повторити трагічні помилки минулих років: на рівні особистому, державному та світовому. Підтвердження цієї тези знаходимо в аналітичній статті В. Кейса «Гамлет і Фауст: параболи модерної людини»: «...їхній неспокій та метафізичний бунт лежать в основі тих нуртувань, які притаманні й сучасній людині. Ці герої є так би мовити, символічним втіленням того роду мислення, що продовжує свій розвиток і в наші дні» [11, с. 112].

Ще одне підтвердження тези, що всесвітньовідомі поети, зокрема В. Блейк, цікавили В. Кейса саме крізь призму сучасності, зустрічаємо в його аналітичній статті: «...Всесвіт для нього становить психологічне явище... Аналізуючи цей всесвіт людської психіки, в якому вміщені небо, пекло і природа, Вільям Блейк випередив психоаналітичні теорії Зигмунда Фрейда» [12, с. 164]. Тобто, інтерпретуючи, поступово творчо розтлумачуючи твори як добре відомих авторів, так і щойно виниклих, В. Кейс насамперед фокусував увагу не на власній віртуозності в плані відтворення оригіналу, а на бажанні спровокувати, залучити, епатувати, змусити задуматися та в результаті сформулювати

свого читача: інтелектуально та емоційно готового презентувати Україну світовій спільноті.

Модерних українських авторів, зокрема Ю. Тарнавського, Віталій Кейс представляє аудиторії посередництвом відомого вузькому колу датського релігійного філософа XIX століття Сьорена К'єркегора та всім добре відомих шекспірівського Гамлета й Фортінбраса: «Згідно з Кіркєгором, людина зобов'язана в наслідок невтручання Бога в її життя, бути сама "богоподібною" і творити абсолютні вартості. Можуть існувати, згідно з ним, два типи існування: "комічне" і "вітальне". Подивімся, наприклад, на Шекспірового Гамлета. Він має причину помстити вбивство батька, і має бажання такої помсти, але не діє. Він, так би мовити, провадить "комічне" існування: Він зближується своїм існуванням до існування предмета. Замість "існувати для себе" – за термінологією Сартра, він "існує в собі". Натомість Фортінбрас має уяву, яким володарем він хоче бути і діє так щоб досягти своєї ціль. Він провадить "вітальне існування". Сказавши словами пізніших екзистенціалістів, він перемагає "абсурд" і бере на себе етичне зобов'язання. У цій філософії і вирис Юрій Тарнавський» [10].

Не менш важливою сферою літературознавчої самореалізації В. Кейса є його діяльність як критика. Активна співпраця з журналом «Всесвіт» відкрила широкому загалу як нові імена, так і представила роботи славнозвісних «метрів», акцентуючи увагу на міжкультурному діалозі, ледь помітних конотаціях творів і наводячи на «розмисли». Саме на сторінках «Всесвіту» 2009 р. уперше з'явилися Кейсові переклади В. Блейка українською мовою, і роком пізніше продовжилася літературна дискусія, спровокована публіцистом і літератором Андрієм Олійником (Канада), який здійснив спробу проаналізувати 4 варіанти перекладу поезії «London» В. Блейка, здійснених В. Марачем, Т. Кисельовою, Г. Мазаньком та В. Кейсом. Своєю відповіддю В. Кейс спрямовує читачів до витоків, до римованого есею Александра Попа, написаного ще у XVIII ст., цитати з якого є викристалізованими аргументами самого перекладача-інтелектуала про те, як треба перекладати англійську поезію. Саме в цій дискусії відображено, наскільки глибоко, до найменших конотацій, В. Кейс відчував свої дві, рідні для нього, мови: «Український поет підпорядковує поетичну уяву мові. Тому філологи домінують в українській літературній критиці. В англійській поезії мова – це матеріал, який можна ліпити, як скульптор ліпить глину; як звук, з яким композитор експериментує, комбінуючи його в різні акорди; або як колір, який художник протиставить з іншими кольорами, щоб досягти те, що нуртує в його уяві. Тому в англійським понятті філолог – це лінгвіст, який дуже рідко мішається в літературознавство» [20].

Саме в цей період починається й активна співпраця В. Кейса з редакційною колегією збірників «Ренесансні студії» та «Шекспірівський дискурс» як рецензента та автора статей. Ці щорічні збірники «...присвячені вивченню літературних процесів доби Відродження та рецепції її духовної спадщини у культурному просторі наступних епох» [11]. Факт цієї співпраці є ще одним свідченням того, що В. Кейс не послуговувався видатними іменами заради нагадування про себе, а

всіма можливими способами долучався до формування нового покоління літературознавців, вільних від комплексу етнокультурної меншовартості, спроможних усвідомлювати постколоніальну травму та здатних до взаємодії з метатекстуальними творами.

Можливо, саме цей позитивний досвід спілкування та взаємодії відкрив світу ще одну сторону особистості В. Кейса – промоутера Шекспірівських студій в Україні. Його співпраця з Українським міжуніверситетським науково-дослідницьким шекспірівським центром, створеним у Запоріжжі в 2009 р., не обмежувалася публікаціями і рецензуванням статей та листуванням. Він завжди активно долучався до ініціатив і проєктів центру, сприяючи встановленню контактів із зарубіжними філологами та діаспорними організаціями. У 2011 р. завдяки позитивній рекомендації Віталія Кейса науковий збірник «Шекспірівський дискурс», який видавав Центр у Запоріжжі, отримав фінансову підтримку Наукового товариства ім. Т. Шевченка в Америці (з Фонду ім. Олени Джуль). Започаткований у 2010 р. Всеукраїнський конкурс шекспірознавчих досліджень молодих учених знайшов у особі професора Віталія Кейса не тільки свого натхненника, але й постійного члена журі, який уважно аналізував кожен студентську розвідку, не шкодуючи часу на поради й рекомендації. З 2011 р. шекспірівський конкурс проводиться під егідою поважної діаспорної організації – Союзу Українок Америки, який щорічно надає фінансову винагороду переможцям. Ця підтримка вкрай важлива для молодих українських дослідників, адже вона стимулює подальші наукові пошуки: прикметно, що п'ятеро з переможців конкурсу обрали саме шекспірознавство сферою своєї професійної спеціалізації та успішно захистили кандидатські дисертації. Після смерті Віталія Кейса Український міжуніверситетський науково-дослідницький шекспі-

рівський центр та П'ята міжнародна шекспірівська конференція в Україні вирішили вшанувати пам'ять про нього як про непересічну особистість, чия активність і щира підтримка значною мірою сприяли відновленню шекспірівських студій в Україні. Ця ідея була підтримана Союзом Українок Америки та Міністерством освіти і науки України, і з 2015 р. вищезгаданий конкурс був перейменований у Всеукраїнський шекспірівський конкурс студентських дослідницьких і креативних проєктів імені Віталія Кейса. Дружина Віталія Кейса пані Тетяна передала всю шекспірознавчу бібліотеку свого чоловіка, а також україні цінні для українського літературознавства праці, присвячені Д. Чосеру, Данте, В. Блейку та іншим авторам (понад дві сотні книг та аудіоматеріалів), Українському міжуніверситетському науково-дослідницькому шекспірівському центру.

Підсумовуючи зазначимо, що за життя Віталій Кейс не був масштабно представлений в українському гуманітарному просторі. Більшість наявних згадок про філолога-інтелектуала пов'язані з діяльністю Нью-Йоркської групи або епатажних «поетів для поетів». Проте, саме завдяки його літературно-критичній та перекладацькій діяльності україномовний світ почув імена Д. Ігнатова, С. К'юніца та П. Пайнса, поетичні твори яких до цього не були перекладені українською. Більше того, долучаючи сучасників до дискусій на сторінках «Всесвіту», В. Кейс формував т. зв. «нового читача», інтелектуально спроможного позбавитися стереотипного відгомону колоніальних часів і здатного поглянути на творчий доробок В. Блейка, Т.-С. Еліота, Д. Чосера, В. Шекспіра в контексті «...спостерігачів своєї доби, які живуть інтенсивно, чия візія глибоко пронизує ядро життя» [13, с. 194].

Список використаних джерел

1. Американець із Донбасу. URL: <http://litakcent.com/2014/09/26/amerikanec-iz-donbasu/>.
2. Барабаш Ю. Украинское литературное зарубежье: Лица. Судьбы. Тексты. Москва : ИМЛИ РАН, 2016. 376 с.
3. Бурлакова І. В. «Ми в руці тримаємо тільки зерна...»: новелістика на тлі маніфестацій МУРу. Київ : Приватний видавець Якубець А. В., 2010. 310 с.
4. Гром'як Р. Т. Еміграція і художня література: грані проблеми і аспекти дослідження. *Давне і сучасне : Вибрані статті із літературознавства*. Тернопіль : Лілея, 1997. С. 247–251.
5. Дзюба І. На трьох континентах : у 3 кн. Кн. І: Нашого цвіту по всьому світу. Київ : Кліо, 2013. 807 с.
6. Жулинський М. Василь Барка – культуролог і літописець долі українського народу. *Народна творчість та етнографія*. 2003. № 4. С. 56–66.
7. Інтерв'ю з перекладачем: 11. Віталій Кейс. URL: <http://levhrytsyuk.blogspot.com/2010/01/11.html>.
8. Качуровський І. Перекладачі української діаспори. *Всесвіт*. 1991. № 11. С. 88–92. URL: <http://ukrlife.org/main/minerva/kachurovsky.htm>.
9. Кейс В. Болочий фестиваль. *Всесвіт*. 2008. № 3–4. С. 111–113.
10. Кейс В. Дещо про *Короткі хвости* та про інші *кавалки*. Новелі Юрія Тарнавського в екзистенціальним контексті. *Кур'єр Кривбасу*. 2009. № 232–233. URL: <http://catcut.net/uRrB>.
11. Кейс В. Гамлет і Фауст: параболи модерної людини. *Ренесансні студії*. 2010. Вип. 14–15. С. 111–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/renst_2010_14-15_10.
12. Кейс В. Пісні невинності і Пісні досвіду: парадоксальна візія Вільяма Блейка. *Всесвіт*. 2009. № 1–2. С. 162–173.
13. Кейс В. Стенлі К'юніц: лауреат американської поезії. *Всесвіт*. 2009. № 9–10. С. 192–196.
14. Коломієць Л. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років. Київ : Астрея, 2015. 360 с.
15. Котик-Чубінська М. Структурні особливості поезій першої збірки Юрія Тарнавського «Життя в місті». *Парадигма*. 2011. Вип. 6. С. 145–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/paradig_2011_6_14.
16. Лановик З., Лановик М. Український поетичний ноктюрн: рецепція традиції музичного символізму. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Літературознавство. 2013. № 37. С. 201–223. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUL_2013_37_20.

17. Луцій С. І. Романистика української діаспори 1960–1980 років: проблематика, жанрово-стильові парадигми. Тернопіль : Джура, 2017. 412 с.
18. Мариненко Ю. Місія: проблеми національної ідентичності в українській прозі 40–50-х років XX століття. Кіровоград : Імекс – ЛТД. 2004. 328 с.
19. Моренець В. П. Національні шляхи поетичного модерну: Україна і Польща п.п. XX ст. Київ : Основи, 2002. 423 с.
20. Олійник А. Факти й глузд проти художності: порівняння кількох перекладів. *Всесвіт*. 2011. № 9–10. С. 242–250. URL: <http://www.vsesvitjournal.com/old/content/view/914/41/>.
21. Пресіч О. В. Повоєнна українська проза в Канаді: проблемно-тематичні, жанрово-стильові пошуки: автореферат дис. ... канд. наук: 10.01.01. Київ : Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ, 2014. 14 с.
22. Радчук В. Поезії Вільяма Блейка вперше вийшли в українському перекладі. *Україна молода*. 2018. URL: <http://umoloda.kyiv.ua/number/3313/164/123327/>.
23. Сорока М. Чи є панацея від міфу про Антея в українській літературі діаспори? *Слово і час*. 2000. № 12. С. 11–18.
24. Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ : Наш час, 2006. 344 с.
25. Тарнашинська Л. Гіпертекст Емми Андієвської як індивідуалізований світовий. *Всесвіт*. 2006. № 5–6. С. 149–156.
26. Фізер І. Інтерв'ю із членами Нью-Йоркської групи. *Сучасність*. 1988. Ч. 10. С. 11–38.

Н. В. Гутарук,

*аспірантка кафедри англійської філології та літератури,
КПУ, Запоріжжя, Україна*

ВИТАЛІЙ КЕЙС І УКРАЇНСЬКЕ ШЕКСПИРОВЕДЕННЯ: ВЕКТОРИ, ІЗМЕРЕННЯ І ПРОДУКТИВНІСТЬ ДИАЛОГА

В статті ставиться задача обозначити главные особенности деятельности интеллектуала-переводчика, представителя украинской диаспоры В. Кейса, которые способствовали и способствуют поддержанию интереса к творчеству В. Шекспира. Особое внимание уделено текстам переводов, статьям, письмам, посвященным осмыслению творческого наследия великого Барда. Также в процессе работы были выявлены и обоснованы объективные причины и интеллектуальные доминанты, которые позволили В. Кейсу «инициировать» диалог культур и были решающими при выборе материалов для перевода или же критического анализа текстов. На основе проведенного исследования автором также представлены особенности сотрудничества В. Кейса с Украинским межвузовским научно-исследовательским шекспировским центром в последние годы жизни интеллектуала и специфика конкурса научно-исследовательских работ, названного в его честь.

Ключевые слова: диаспора; эмиграция; двойная идентичность; переводческое кредо; кросс-культурный диалог.

N. Gutaruk,

*PhD student, Classic Private University,
Zaporizhzhia, Ukraine*

VITALII KEISS AND UKRAINIAN SHAKESPEARE STUDIES: VECTORS, DIMENSIONS AND EFFICIENCY OF DIALOGUE

The author of the article attempts to shed the light upon the academic research and translation works of Ukrainian Diaspora representative Vitalii Keiss (1936–2014). The emphasis is made on the influence of the scholar-immigrant's "double identity" and correlates it with his intellectual outcome in the context of modern postcolonial Shakespeare studies. The main material for the analysis is his personal letters, interviews, translations, and articles of his contemporaries published in different literary journals. As a result, the author singles out 3 main directions of V. Keiss's activities which had a huge impact both on the national and international cross-cultural dialogue. It is stressed that Vitalii Keiss presented such poets as William Blake, Tomas Sterns Eliott, Stanley Kunitz to Ukrainian audience. Extra attention is given to the factors which enforced V. Keiss to create his own interpretation strategy and guided his intrinsic intellectual choice of literary texts for presenting both to Ukrainian and English-speaking audiences. The role of the interaction between the scholar and Ukrainian Shakespeare Studies Centre (Zaporizhzhia) is also underlined. This co-work comprised teaching and publishing activities as well as mentoring and young scholars' supporting. The article can be helpful for the scholars who are making their first steps in the study of V. Keiss's cultural heritage and who are interested in Ukrainian Diaspora intellectuals' activity.

Key words: *Diaspora; emigration; double identity; translator's credo; cross-cultural dialogue.*